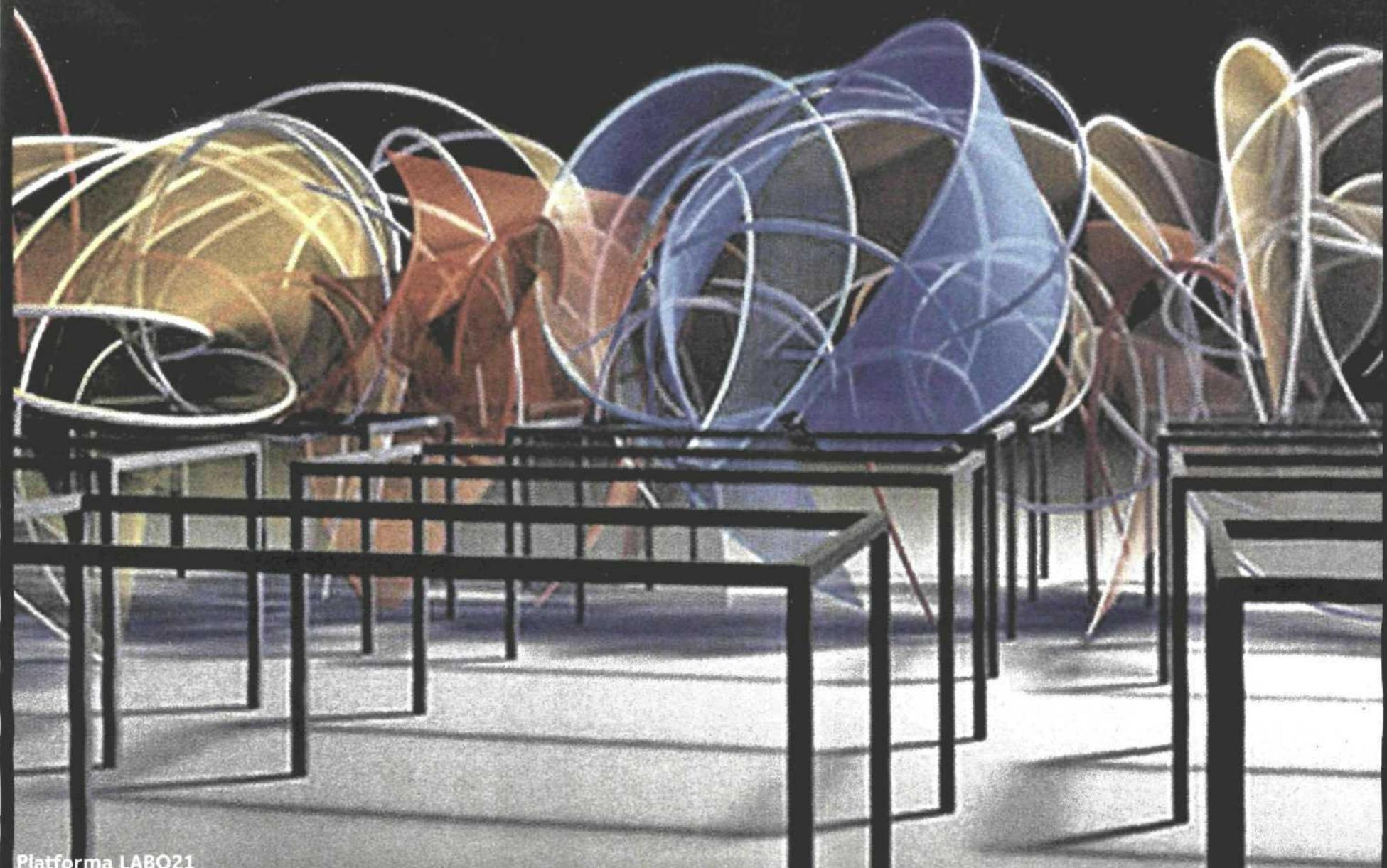

PROGRAM EUROPSKE UNIJE ZA KULTURU »KREATIVNA EUROPA 2014.-2020.«

Platforma LABO21

Kultura u Europi zapošljava više od osam milijuna ljudi

Suradnja Hrvatske i Europske unije u kulturi: Kakvi su rezultati ostvareni u proteklih pet godina i kakav će biti nov, doista povijesni program »Kreativna Europa«

Marina TENŽERA
marina.tenzera@vjesnik.hr

Unatoč bojaznim i ekonomskoj nestabilnosti Europske unije, nedavno je Bruxelles odobrio najveća, bez sumnje i povijesna novčana sredstva, veća od milijardu eura za program »Kreativna Europa«, kojim bi se trebala osnažiti cijelokupna europska kultura. Je li to pokazatelj da se ideja »ujedinjene Europe« nastavlja biti onim navrjednjim što ima,

kulturom i baštinom, unatoč brojnim »tektonskim poremećajima«, pokazat će budućnost.

Nov projekt, valja istaknuti, neće ugroziti male kulture, već će ih uključiti u sve moguće vrste značajnih međunarodnih istraživanja. To je svakako i nova prilika za hrvatske umjetnike, koji su već niz godina uključeni u projekte EU, da se značajnije međunarodno potvrde i konačno nadu svoje mjesto pod suncem. Riječ je o vrlo sofisticiranim znanstvenim projektima/platformama/ idejama koje podjednako istražuju tamne dubine prošlosti, kada se ona stvarala križem i mačem, kao »Kolijevke europske kulture«, što će do 2014. godine predstaviti najznačajnije lokalite rano-srednjovjekovne Europe Karla Velikoga od 850. do 1050. godine, preko projekata što proučavaju renesansnu glazbenu baštinu 15. i 16. stoljeća srednje Europe do onih koji povezuju povijesne arhive u jedinstvenu mrežu ENArc.

S druge strane, hrvatski umjetnici sudjeluju i u nizu mladenačkih

i vrlo smjelih projekata koji tragači za novim dramskim i likovnim pismom, novim oblicima umjetnosti ulice, bave se globalnim temama poput klimatskih promjena ili, što je posebno vrijedno, proučavaju nepoznatu europsku periferiju.

BAD.co., Bacaci sjenki, Eurokaz, Zagrebačko kazalište mlađih, Filozofski fakultet u Rijeci, Hrvatski državni arhiv, Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, Zbor HRT, Zagrebačka performerska scena, Muzej za umjetnost i obrt i Muzej suvremene umjetnosti samo su neke organizacije i institucije koje su se priključile EU projektima.

Od kada je 2007. godine Republika Hrvatska potpisala Memorandum o razumijevanju s Europskom unijom o sudjelovanju u programu Europske unije »Kultura 2007.-2013.«, otvorio se finansijski put kazalištima, nezavisnoj sceni, izdavačima, muzejima i sveučilištima, koji nesumnjivo od takvih ideja imaju višestruke koristi - od nastupa koji im osigurava međunarodno prepo-

navanje do stvaranja kontakata za daljnju suradnju s europskim partnerima.

Kakvi su rezultati ostvareni u proteklih pet (2007.-2011.) godina, koliko se hrvatskih kulturnih subjekata uključilo u europske projekte, kakav će biti nov, doista povijesni program »Kreativna Europa«, koji će spojiti do sadašnje programe MEDIA, Kulturni i MEDIA MUNDUS, a za koji je 12. 12. 2011. Bruxelles odubitio povijesnu potporu za kulturne i kreativne industrije od nevjerojatnih 1,800.000.000 eura, objasnila nam je voditeljica Odjela za kulturnu kontaktu točku Ministarstva kulture RH Anja Jelavić, zaduženog za pomoći i koordinaciju uključenja hrvatskih projekata u europske.

Kako ističe Anja Jelavić, ne samo da je kultura najvažnije i naj vrijednije nasljede Europe, već su statistike EU iz 2008. pokazale da kultura ima veliku ulogu u gospodarstvu Europske unije, gdje kulturne i kreativne industrije sudjeluju s ukupno 4,5 posto europskoga BDP-a obuhvaćajući

3,8 posto zaposlenih na europskoj razini, što je više od 8,5 milijuna radnih mesta.

Istraživanja su također pokazala da je u razdoblju od 2000. do 2007. godine zaposlenost u kulturnom i stvaralačkom sektoru rasla u prosjeku za 3,5 posto godišnje, ne uključujući svu finansijsku dobit ostvarenu u prezentaciji europske baštine, obrazovanja, zajedničkih projekata kulture i turizma te inovacija.

Program Europske unije za kulturu, podsjeća, proteklih je godina iscrpljeno predstavljen na »Informativnim danima« diljem Hrvatske od Zagreba i Slavonskog Broda preko Istre do Grubišnog Polja, uz aktivno sudjelovanje hrvatskih korisnika spomenutog programa. Ministarstvo je primjere uspješnih projekata predstavilo u četiri brošure s pravilnicima o sufinanciranju, kojima su stvoreni preduvjeti da se hrvatskim partnerima omogući dodatno nacionalno sufinanciranje od strane Ministarstva kulture do najviše 60 posto od ukupne vrijednosti hrvatskog dijela projekta.

Kultura

PROGRAM EUROPSKE UNIJE ZA KULTURU »KREATIVNA EUROPA« 2014.-2020.«

Kako ističe Anja Jelavić, ne samo da je kultura najvažnije i najvrednije nasljeđe Europe, već su statistike EU iz 2008. pokazale da kultura ima veliku ulogu u gospodarstvu Europske unije, gdje kulturne i kreativne industrije sudjeluju s ukupno 4,5 posto europskoga BDP-a obuhvaćajući 3,8 posto zaposlenih na europskoj razini, što je više od 8,5 milijuna radnih mјesta! Istraživanja su također pokazala da je u razdoblju od 2000. do 2007. godine zaposlenost u kulturnom i stvaralačkom sektoru rasla u prosjeku za 3,5 posto godišnje, ne uključujući svu finansijsku dobit ostvarenu u prezentaciji europske baštine, obrazovanja, zajedničkih projekata kulture i turizma te inovacija. Program Europske unije za kulturu, podsećaj, protekli je godina iscrpljeno predstavljen na »Informativnim danima« diljem Hrvatske, a Ministarstvo je primjere uspješnih projekata predstavilo u četiri brošure s pravilnicima o sufinansiranju, kojima su stvoren predviđeni da se hrvatskim partnerima omogući dodatno nacionalno sufinansiranje od strane Ministarstva kulture do najviše 60 posto od ukupne vrijednosti hrvatskog dijela projekta.

Kako ističe Jelavić, u šezdesetak europskih programa i projekata, uključujući i pristupanje važnim mrežama kulture i kulturne suradnje (mreža Culture Action Europe, mreže Europskih muzeja, Europa Nostra, Europske mreže festivala, Evropski nakladnici, Evropski orkestar mladih, Europske jazz mreže...), uključio se u proteklih pet godina velik postotak kulturnih institucija i kulturnih djelatnika iz Hrvatske. »Iako su najagilniji korisnici tih programa predstavnici nezavis-

Statistike su pokazale da kultura ima veliku ulogu u gospodarstvu Europske unije, gdje kulturne i kreativne industrije sudjeluju s ukupno 4,5 posto europskoga BDP-a obuhvaćajući 3,8 posto zaposlenih na europskoj razini

Europska mreža Apap potiče razmjenu umjetničkog stvaralaštva

Projekt »Kreativna Europa«, kao četvrta generacija programa EU za kulturu stupa na snagu 1. siječnja 2014. zaključno do 2020. godine i donosi niz novosti, napominje Anja Jelavić. Nov će program spojiti dostašne programe MEDIA, Kultura i MEDIA Mundus, što znači da će se za filmski i audiovizualni sektor izdvajati 900 milijuna eura, u odnosu na 755 milijuna eura dodijeljenih za Program MEDIA 2007., i to za razdoblje od 2007. do 2013. godine, s tim da je dodatnih pet milijuna eura predviđeno za projekte Programa MEDIA Mundus. Prema procjenama EU, »Kreativna Europa« će financirati najmanje 8000 organizacija iz područja kulture, a 300.000 umjetnika dobiti će potporu za prekograničnu suradnju. Dio novca namijenit će se za prijevod više od 5.500 knjiga uključujući i distribuciju više od tisuću europskih filmova...

Korist od programa »Kreativna Europa«, ističe Anja Jelavić, imat će stoga zaposleni u kinima, TV, kulturi, glazbi, izvedbenim umjetnostima, baštini i srodnim područjima. Najveće novosti koje donosi

program jest pojednostavljenje svih natječajnih postupaka (koji je prije bio nezgrapan s velikim brojem natječajnih kategorija) i velika otvorenost za manje organizacije, koje do sada nisu imale odgovarajući potporu i

priступ projektima. Konkretno, »Kreativna Europa« naročito će biti otvorena za srednje i male kulturne institucije, nakladnike, plesače, dizajnare, manja kazališta i kina, što do sada nije bilo tako. Štoviše, projekt će naročito poticati zemljopisno i jezično udaljenje zemalje i »zanemarivanje« teme.

Posebnu će potporu biti omogućena knjizi i više neće kao do sada uključivati samo novac za prijevode, već i sredstva za promocije prevedenih djela.

Osim za svoje članice, »Kreativna Europa« će biti otvorena za Island, Lichtenštajn, Norvešku i Švicarsku (članice EFTA-e) i države kandidatkinje za članstvo, a u ograničenom opsegu i za ostale. Financirat će se isključivo pravne osobe, odnosno kulturne organizacije i institucije.

Riječ je o investiciji koja će po- moći desetima tisuća umjetnika i audiovizualnim profesionalcima da pristupe jedinstvenom tržištu s ciljem »osvajanja« nove publike u Europi i izvan nje, a kojom će se, kako isti europejski celnici, »promicati kulturna i jezična raznolikost«.

Što se tiče filma, »Kreativna Europa« će udržati da sada razdvojene mehanizme potpore kulturnom i audiovizualnom sektoru u zajedničkoj tzv. »one stop-shop«, odgovarajući istodobno zasebnim potrebama kulturnog i stvaralačkog sektora putem posebnih programskih aktivnosti Kultura i MEDIA.

Riječu, malim kulturnim djelatnicima bit će otvoreno i mogućnost novčanoga jamstva s ukupnim fondom od jedne milijarde eura u obliku bankovnih zajmova.

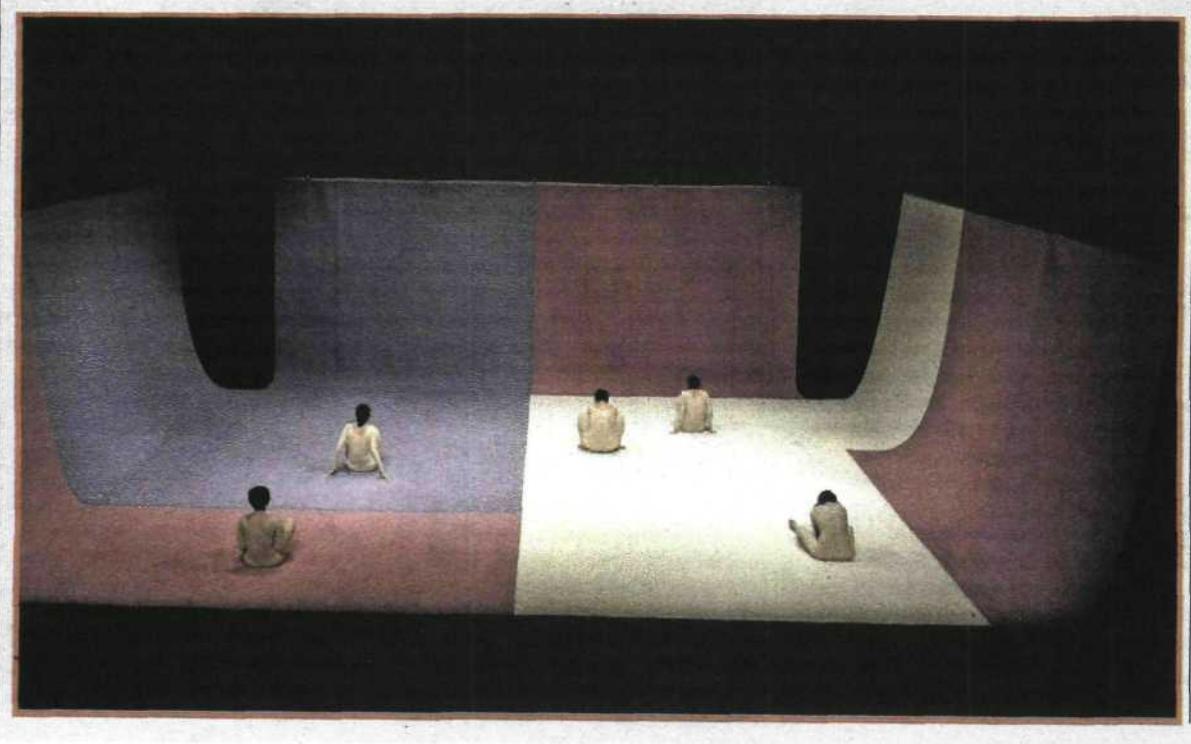
Konkretno, posebna će se pažnja voditi o digitalizaciji malih i nezavisnih kina te o podršci prijevodima i titlovanju europskih filmova. S tim u svezi, Doris Pack, predsjedavajuća

NATJEČAJ ZA KNJIŽEVNE PRIJEVODE

Ivana ŠERELJA

U Ministarstvu kulture je 3. velječe završio europski natječaj za književne prijevode, u kojem je Hrvatska do sada ostvarila osobito dobre rezultate, ističe Anja Jelavić, te je bila druga po uspješnosti u toj kategoriji. Koliko su se prijevodi isplatili, svjedoči podatak da je samo za projekte te posebne natječajne kategorije, za 170. 000 uloženih eura, povraćen iznos viši od uplaćene članarine.

ne kulturne scene, ne smijemo zanemariti činjenicu da se u projekti uključuje sve više muzeja i sveučilišta», naglašava Anja Jelavić.

U tom smislu iskoristenostrukskih programa raste u skladu s interesima korisnika za pojedini natječaj, za koji se dakako prijavljuju s inozemnim partnerima. Među problemima koji su se javljali u prijavama za višepartnerske projekte, a koji se moraju planirati i prijavljivati nekoliko godina unaprijed, velik je problem bio nedostatak projektnih menadžera i finansijske dugoročne stabilnosti, jer je riječ o finansijski zahtjevnim projektima koji se moraju strateški dugoročno promisljati, stoga je takvih projekata zamjetno manji broj i na ukupnoj europskoj razini, napomije voditeljica Kulturne kontaktne točke.

za Odbor za kulturu i obrazovanje pri Europskom parlamentu, istaknula je: »Troškovi digitalizacije su prihvatljivi jedino tzv. multipleksima, a mala i nezavisna kina ne mogu si ih jednostavno priuštiti. Stoga je važno podržati ta ista mala kina jer itekako pridonose razvoju i osnaživanju kulturne raznolikosti.«

Programska aktivnost MEDIA podupirat će svjetsku distribuciju više od 1000 europskih filmova te pomagati profesionalcima audiovizualnoga područja u njihovoj međunarodnoj karijeri.

Zahvaljujući uspješnosti Programa MEDIA, do sada je udio europskih filmova u europskim kinima porastao sa 36 posto

1989. godine na 54 posto u

2009. godini. Mreža Europa Cinemas broji više od 2000

većinom nezavisnih kinodvorana u 475 gradova diljem Europe.

S obzirom na raznolikost europskog tržišta, odnosno činjenice da Europska unija uključuje 23 službeno priznatih regionalnih i manjinskih jezika, u žarištu izaziva novoga programa, navodi Anja Jelavić, jest stvaranje izravne interakcije s publikom raznovrsnim kanalima. Plan je Komisije doprijeti novim programom, izravnim i neizvravnim mehanizmima, do više od 100 milijuna ljudi.

Program »Kreativna Europa« će i dalje provoditi Izvršna agencija za obrazovanje, kulturu i audiovizualnu djelatnost. Sam program sastojat će se od dvaju dijelova: mogućnosti financijskoga jamstva, koju će voditi Evropski investicijski fond radi lakšega pristupa bankovnim zajmovima manjih kulturnih operatera, te od financiranja studija, analiza i prikupljanja podataka s ciljem poboljšanja evidencije i oblikovanja kulturne politike.

Mediterraneenne istražujući slabo poznate glazbene izvore 15. i 16. stoljeća s prostora srednje i južne Europe, pokazujući kako su Česi i Hrvati oblikovali renesansnu glazbenu kulturu.

Mala performerska scena već je

godinu dana u projektu TransAC Transnational Co-production In Action, u kojem umjetnici iz osam zemalja mogu razvijati novu izvedbenu djelu koja tražaju za novim umjetničkim izrazima na ulici ili drugim nekonvencionalnim mjestima predstavljanja kulturnih projekata.

Zagrebački centar za nezavisnu

kulturu i mlađe Pogon i »Drugo more« iz Rijeke uključeni su u izvanredan projekt »Četiri ugla: Is

traživanje i Razvoj« u kojem umjetnici iz više zemalja istražuju područja »daleka od kulturnih, političkih i ekonomskih središta Europe, mnogima nepoznatih«.

Vinko BREŠAN, filmski redatelj i ravnatelj Zagreb filma: - Za svoj film »Nije kraj« koristio sam se sredstvima Euroimagesa i istkustva su bila vrlo pozitivna. Tu se ne radi samo o novčanim sredstvima, već na neki način o koljanju umjetnika, razmjeni ideja i zbiranjem kreativnosti.

VITOMIR LONČAR, producentica i direktorka Kazališta Mala scena: - Prošle smo se godine natjecali i čekamo rezultate interkulturnog projekta Pat-chwork Family. Naši europski partneri su Italija i Austrija, tu su još Rusija i azijski partneri - Hong Kong, Tajvan, Kina, Koreja i Japan. Prijavili smo se na taj natječaj kao nositelje projekta. Tri godine sam isla na različite edukacije dok nismo skupili snage i hrabrosti da se sam prijavimo kao nositelji projekta. Kad sam sve svladala, »Kultura 2007. do 2013.« zamijenit će »Kreativnu Europu«. Već sam bila na prvoj edukaciji za »Kreativnu Europu«. Vjerojatno cu prijaviti se za sredstva, ali najprije moram vidjeti rezultate projekta na kojem radim dvije godine. Ne prode li, naravno da će se nekim drugim projektom, a upravo s krenuli u jedan s partnerima iz Danske, prijaviti se za »Kreativnu Europu«. Osobno smatram da je usporedi s nekim IPA i drugim europskim fondovima za kulturu, prijave i uvjeti za »Kreativnu kulturu« mnogo su zahtjevniji. Traže edukaciju i nadam se da će Ministarstvo kulture RH nastaviti s edukacijama koje je održavalo. Veliki problem je, i prosto aktualni natječaj, što Grad Zagreb nije napravio svoju kulturnu politiku i nije se odredio prema subjektima koji su prošli na progra-

Kultura

Zajednička istraživanja europske prošlosti i budućnosti

Medu najzanimljivijim evropskim projektima navodimo samo nekoliko u koje su se uključili hrvatski umjetnici i znanstvenici, a od kojih su neki i izvedeni u Hrvatskoj.

Do 2015. godine Hrvatski državni arhiv uključen je s dvanaest zemalja u velik projekt EARc - European Network on Archival Cooperation, kojim se arhivska baština srednje i jugoistočne Europe uključuje u suvremene europske mreže pisane kulture baštine.

S druge strane, Hrvatski institut za pokret i ples uključen je projekt ChoreRoEurope koji do 2013. stvara »platformu evropskih profesionalnih dječnjaka«, plesača/koreografa, ali i pisaca kojim bi se ostvario »konstruktivni dijalog struke s ciljem razvoja umjetnickih voditelja (artist leadership skills)«.

Institut za ples ujedno je i sudionik projekta CitytoCity Cabaret u kojem četiri zemlje istražuju kulturno značenje plesa na europskom razinu.

Etnografski muzej u Zagrebu već je dvije godine uključen u veliki međunarodni projekt »Carnival King of Europe« što istražuje zajedničke europske korijene karnevala, dok je Muzička akademija u Zagrebu članica projekta »Purpur European Sound Interchange«, koji će usporediti razlike nacionalne glazbene tradicije, stilove, tehnike i kompozitorske škole, a u okviru projekta održati se koncerti u Hrvatskoj i Sloveniji.

Miroslav GAŠPAROVIĆ, ravnatelj MUO-a:

- Mi smo imali projekt »Keramičke baštine Mediterana i jadranske regije« koji se financirao iz pretpripremljenih fondova, a u njemu su sudjelovale i Italija, Slovenija i Crna Gora. To je bio iznimno uspješan projekt koji je rezultirao nizom izložbi. Nadalje, upravo od 1. veljače započeli smo i drugi projekt, koji je financiran unutar programa »European« - riječ je o projektu »Patage«, koji smo mi još prije nekoliko godina počeli razvijati s Muzejom Victoria i Albert u Londonu te Muzejom primijenjene umjetnosti iz Beča, a danas je u njega uključeno 28 različitih europskih muzeja. Tema projekta je digitalizacija secesijske baštine, a sredstva iz EU fonda iznose oko 200 tisuća eura. Za program »Kreativnu Europu« ciljamo na neke segmente i imamo neke ideje, ali su one još u pretpripremnoj fazi i tek se počinje raditi na njima.

Veljko BULAJIĆ, filmski redatelj:

- Ono što se kod nas govori o evropskim fondovima na neki su način priče za malu djecu. Mi ne možemo očekivati od fondova Europske unije da riješi naše produžne i ne probleme umjesto nas. Oni nam mogu pomoći, ali sredstva koja daju dostatna su samo da pokrajnu neke rupe u našim finansijskim konstrukcijama, a ne da služe kao nijehova zamjena. EU fondovi ne mogu umjesto nas donijeti strategiju razvoja jedne nacionalne kinematografije, oni mogu biti samo ispmoč. A sve ostalo moramo napraviti svojim snagama i naporom.

Boris MATIĆ, producent i direktor Zagrebačkog filmskog festivala:

- Prva sredstva koja smo povukli od fondova Europske unije su ona iz Eurimagea, zatim preko programa Media Desk i Europa Cinemas. Jako smo zadovoljni tom suradnjom, pogotovo u ovim recesiskim godinama kada su ta sredstva bilo dobro došla da pokrajnu eventualne rupe u proračunu Zagrebačkog filmskog festivala ili kina Europa. Držim da je Hrvatska čak 4. zemlja u Europi po količini sredstava koju dobiva za filmske festival. Ono što svakako treba istaknuti jest da Europa i u ovakvom teškom trenutku i dalje ima sluha za kulturu i sposobna je izdvajati značajna sredstva za nju.

Miroslav GAŠPAROVIĆ, ravnatelj MUO-a:

- Mi smo imali projekt »Keramičke baštine Mediterana i jadranske regije« koji se financirao iz pretpripremljenih fondova, a u njemu su sudjelovale i Italija, Slovenija i Crna Gora. To je bio iznimno uspješan projekt koji je rezultirao nizom izložbi. Nadalje, upravo od 1. veljače započeli smo i drugi projekt, koji je financiran unutar programa »European« - riječ je o projektu »Patage«, koji smo mi još prije nekoliko godina počeli razvijati s Muzejom Victoria i Albert u Londonu te Muzejom primijenjene umjetnosti iz Beča, a danas je u njega uključeno 28 različitih europskih muzeja. Tema projekta je digitalizacija secesijske baštine, a sredstva iz EU fonda iznose oko 200 tisuća eura. Za program »Kreativnu Europu« ciljamo na neke segmente i imamo neke ideje, ali su one još u pretpripremnoj fazi i tek se počinje raditi na njima.

Projekt »Imagine 2020« bavi se klimatskim promjenama

Vinko BREŠAN, filmski redatelj i ravnatelj Zagreb filma: - Za svoj film »Nije kraj« koristio sam se sredstvima Euroimagesa i istkustva su bila vrlo pozitivna. Tu se ne radi samo o novčanim s